

[Aksel Larsen.]

ten, er fællesmarkedets tillempede praksis ikke fulgt så, jeg kunne fristes til at sige autoritært, som man kunne frygte den kunne blive efter traktatens ordlyd, og det synes, som om enstemmighedsreglen ganske vist er forladt på papiret, men gælder i praksis, når spørgsmål af afgørende betydning for landene behandles. Det er muligt, det forbliver sådan, men sikkert er det jo ikke. Desuden har vi visse triste erfaringer fra en organisation, Danmark er medlem af, nemlig NATO. Her gælder enstemmighedsreglen; her har Danmark vetoret, men har som lille land ikke vovet at anvende den. Hvis man havde gjort det, første gang der var en god anledning, ville Grækenland ikke være blevet Danmarks allierede; men som sagt, man veg tilbage. Kan man da tro, at Danmark som medlem af fællesmarkedet ville benytte en eventuel vetoret, når det i et livsvigtigt spørgsmål kom under tryk af markedets store magter?

Uanset formel ligeberettigelse vil det jo i en organisation som EEC være sådan, at nogle, nemlig de store og økonomisk dominerende magter, vil være mere lige end andre. I et markedsområde med harmonisering af produktion og handelspolitik vil det blive stormagterne, der angiver takten, og dette skal man ikke forsøge at skjule for sig selv.

Embedsmandsrapporten, som man kalder den, skal jo være en foreløbig redegørelse for markedsforholdene i Europa, for Danmarks stilling og muligheder og for de sandsynlige følger af dansk tilslutning. Jeg kan ikke undlade at sige, at en gennemlæsning af den hos mig har efterladt det indtryk, at den mere er et advokatur for dansk indmeldelse, hvor vanskelighederne i hvert fald ikke får en fremtrædende plads, men hvor man i de fleste tilfælde, hvor det erkendes at der kan være tvivl eller uklarhed, regner med den gunstigst tænkelige følge eller mulighed.

Som det er med embedsmandsrapporten, sådan er det med det meste af den hidtidige offentlige markedsdiskussion og med regeringens argumentation: den er i alt væsentligt centreret omkring det materielt-økonomiske: hvilke fordele kan Danmark muligvis få af tilslutning til EEC; og tør vi i det hele taget — af hensyn til vor materielt-

timelige velfærd — holde os udenfor? Det forekommer mig, som man vil forstå, at der også er andre værdier at tage hensyn til, og at disse værdier ikke burde glemmes for mulige eksportchancer; men da man nu gør så meget ud af denne materielle side af sagen, så må jeg jo beskæftige mig en del med den.

Hvad deltagelse i markedsområder angår, har Danmark jo haft særdeles gunstige erfaringer med EFTA — og tillad mig i den forbindelse at sige: det er fuldkommen fantastisk, at venstres ordfører, hr. Per Federspiel, stik imod kendsgerningerne her kan stå op og påstå, at EFTA har været en fiasko. Afviklingen af toldgrænserne og andre restriktioner, parret med de bilaterale aftaler på landbrugsområdet, har — naturligvis i forbindelse med den gode europæiske konjunktur — ikke blot udvidet samhandelen mellem EFTA-landene, men også og vel i særdeleshed været gunstig for dansk industri. Meget taler for, at ved tilslutning til et endnu større markedsområde kunne udviklingen blive endnu gunstigere; men dermed er ingenlunde sagt, at fællesmarkedet, som vi endnu kender det, er et sådant område. Jo større marked, jo større område uden toldgrænser for vor eksport vil der naturligvis gives; men varenes frie bevægelighed skal ikke kun gå den ene vej, bort fra Danmark, og om den konkurrence udefra, der også kan ventes, er der sagt lovlig lidt. Det må erkendes, at dansk industri har vist sig særdeles konkurrencedygtig, så bliver vilkårene i øvrigt nogenlunde lige, har man vel lov til at vente sig noget godt.

Men det må ikke glemmes, at mens EFTA ikke havde nogen fælles ydre toldmur, så er fællesmarkedet omgivet af en efter danske forhold ret høj toldmur. Det betyder i hvert fald dyrere råvarer og halvfabrikata for dansk erhvervsliv, altså højere omkostningsniveau. Rapporten — og vel også regeringen — regner optimistisk med, at fordyrelsen kun bliver på et par procent, og at dette ikke vil volde vanskeligheder. Det er meget muligt; men hvorfor var man da så næsten brysk afvisende, da Sverige i det nordiske samarbejdes navn og med henblik på den danske toldfrihed for råvarer foreslog en vis toldharmonisering?

Af større betydning kan det blive, at Danmark i høj grad kan formodes at blive